

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Duurzame digitale toegankelijkheid rijkscollectie

Een verkenning

Digitale transitie

*'Born digital'
collecties*

*Gedigitaliseerde
collecties*

*Digitale
toegankelijkheid*

2022

Over de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

Een overheid die verantwoording kan afleggen. Erfgoed beschikbaar voor iedereen. Nu en in de toekomst. Dat is onze missie.

Wij zien toe op de toegankelijkheid van overheidsinformatie en op de zorgvuldige omgang met erfgoed. Wij kijken hoe de regels in de praktijk werken.

Inhoud

Samenvatting	4
Inleiding	6
1. Conclusies en aanbevelingen	9
1.1. Conclusies	9
1.2. Aanbevelingen aan de beheerders	10
1.3. Aanbevelingen aan de staatssecretaris van OCW	11
2. Beleid, strategie en organisatie	12
2.1. Waar gaat het om?	12
2.2. Beleid en strategie	12
2.3. Sturing op de uitvoering	13
2.4. Geen wettelijke norm voor 'digitaal' planmatig beleid	14
3. Digitale collectie	15
3.1. Waar gaat het om?	15
3.2. Omvang digitale rijkscollectie nog beperkt	15
3.3. Beheer van de digitale rijkscollectie	15
3.4. Geen wettelijke 'digitale' behoudsnorm	16
4. Digitale registratie	17
4.1. Waar gaat het om?	17
4.2. Centraal informatiesysteem	17
4.3. Intern en extern beheer	17
4.4. Beperkte wettelijke normering van de registratie	18
5. Digitale documentatie	19
5.1. Waar gaat het om?	19
5.2. Van analoog naar digitaal	19
5.3. Beheer van de digitale documentatie	20
6. Digitale toegankelijkheid	21
6.1. Waar gaat het om?	21
6.2. Digitalisering van fysieke collecties	21
6.3. Digitale toegankelijkheid	21
6.4. Geen specifieke normering van digitale toegankelijkheid	22
Bijlage	23
Overzicht van geraadpleegde museale beheerders	23

Samenvatting

Als gevolg van de digitale transitie wint voor museale beheerders het beheer van digitale cultuurgoederen en digitale collectiegerelateerde informatie in toenemende mate aan belang. De technische mogelijkheden in het digitale domein ontwikkelen zich nog steeds in hoog tempo. De opkomst van 'born digital' informatie en de digitalisering van analoge documentatie en fysieke collecties zorgen voor een snel toenemende hoeveelheid te beheren digitale informatie.

Hoewel veruit de meeste beheerders momenteel in staat zijn ook in het digitale domein adequaat beheer te voeren, tekenen zich op de wat langere termijn enkele zorgpunten af. De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed doet daarom onder meer aanbevelingen over het vaststellen van beleid door de museale beheerders van de rijkscollectie, het ontwikkelen van ondersteuning en samenwerking, en de modernisering van de Erfgoedwet.

In deze verkenning komt een aantal aspecten aan de orde:

Beleid, strategie, organisatie

De beleidsontwikkeling rond de digitale transitie gaat in veel instellingen niet gelijk op met praktijk. Minder dan de helft van de instellingen gaf aan in het beleid expliciet een overkoepelende strategie te hebben opgenomen voor het verzamelen, verwerken en duurzaam toegankelijk houden van digitale informatie op langere termijn.

Onder de beheerders die beschikken over uitgewerkt beleid en uitvoeringsmaatregelen zijn vaker grotere instellingen die ook grotere hoeveelheden digitale cultuurgoederen of collectiegerelateerde gegevens beheren. Kleinere instellingen maken voor het uitwerken van beleid vaker gebruik van externe adviseurs. In sommige, vooral kleinere instellingen komt een ondergrens in zicht wat betreft het formuleren en uitvoeren van beleid. Beheerders hebben regelmatig behoefte aan ondersteuning op maat.

Digitale collectie

Een meerderheid van de beheerders heeft inmiddels digitale cultuurgoederen in de collectie, zoals digitale foto's, films of geluidsopnames of kunstwerken met digitaal aangestuurde onderdelen. De omvang van de digitale collecties loopt sterk uiteen. Vaak gaat het slechts om een beperkt aantal objecten. Slechts enkele instellingen beheren grotere digitale collecties.

Vooraf instellingen die slechts een of enkele digitale cultuurgoederen beheren, hebben niet altijd specifieke maatregelen getroffen voor het duurzaam behoud ervan. Vooral wanneer digitale objecten zijn opgeslagen op fysieke dragers bestaat het risico dat digitale cultuurgoederen verloren gaan.

Digitale collectieregistratie

Het collectieregistratiesysteem ontwikkelt zich steeds meer tot het centrale informatiesysteem waarvandaan allerlei informatie over de collectie wordt ontsloten. Een deel van de instellingen kiest ervoor het technische beheer van het systeem

volledig uit te besteden, inclusief de opslag van de ingevoerde gegevens. Een ander deel van de instellingen houdt het technisch beheer van de gegevens in eigen hand, het registratiesysteem fungeert dan vooral als 'gebruikersschil'.

Digitale documentatie

Digitale documentaire informatie is in elke instelling aanwezig. Zo is over de meer recente verwervingen in elke instelling wel digitale (e-mail) correspondentie beschikbaar. Ook voor bijvoorbeeld conserverings- en restauratierapporten is de digitale vorm gemeengoed. Specifiek voor digitale werken in de collectie kunnen bijvoorbeeld (digitale) onderhouds- en gebruiksinstructies van belang zijn.

In het beheer van deze toenemende hoeveelheid digitale gegevens zijn geen ernstige acute knelpunten, maar sommige beheerders twijfelen of zij ook op de langere termijn nog voldoende zijn toegerust op intensiever 'digitaal beheer'. Het komt voor dat de digitale documentatie versnipperd is opgeslagen, soms ook op persoonlijke schijven. Dit geeft het risico dat digitale documentatie verloren gaat of niet meer goed teruggevonden kan worden.

Digitale toegankelijkheid

Alle beheerders houden zich wel actief bezig met het digitaliseren van fysieke collectieonderdelen en het beschikbaar stellen van de gegevens aan het brede publiek en bijzondere doelgroepen. Verschillende beheerders bevorderen het ontsluiten van gedigitaliseerde collecties door onderling samen te werken. Beheerders ervaren echter ook belemmeringen, vooral wat betreft gebruiks- en auteursrechten.

De gedigitaliseerde collectie vertegenwoordigt in een aantal gevallen een bijzondere zelfstandige waarde. Soms, bijvoorbeeld in geval van zeer kwetsbaar filmmateriaal, is eigenlijk alleen de digitale versie nog in goede orde raadpleegbaar. Ook kunnen digitale gegevens worden ontsloten, onderzocht en gebruikt op manieren die met een fysieke collectie niet mogelijk zijn.

Niet alle beheerders zijn even goed voorbereid op het beheer van een toenemende hoeveelheid digitale gegevens. De vraag kan zich gaan voordoen in hoeverre het behoud van deze gegevens op langere termijn verzekerd is.

Aanbevelingen aan de beheerders

De aanbevelingen aan de beheerders betreffen de ontwikkeling van planmatig beleid ten aanzien van de digitale transitie en het opzoeken en ontwikkelen van samenwerking met relevante andere instellingen. Meer operationeel dienen beheerders zoveel mogelijk af te zien van fysieke dragers al USB-sticks of CD-ROM's voor structurele opslag van digitale cultuurgoederen, en te zorgen dat zij digitale collectiegerelateerde informatie centraal opslaan en ontsluiten.

Aanbevelingen aan de staatssecretaris van OCW

Aan de staatssecretaris is de aanbeveling de Erfgoedwet, die momenteel wordt geëvalueerd, meer toe te snijden op het beheer van digitale collecties en collectiegerelateerde informatie, en om te bezien of de bestaande ondersteunende voorzieningen, zoals bijvoorbeeld aangeboden door het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE), voldoende worden benut en/of voldoende aansluiten bij de behoefte.

Inleiding

Aanleiding

Het einde van de digitale transitie die zich op dit moment voltrekt, is nog niet in zicht. Voor het museale beheer betekent dit dat het beheer van digitale objecten en digitale collectiegerelateerde informatie in toenemende mate aan belang zal winnen. Er is een groeiend aantal *born digital* objecten in de collecties te verwachten. Museale beheerders investeren in digitalisering van bestaande fysieke collecties om deze op nieuwe manieren te kunnen ontsluiten en benutten soms nieuwe onderzoeksmethoden die grote hoeveelheden gegevens kunnen opleveren.

Specifiek voor de museale beheerders van de rijkscollectie geldt dat zij ook in het digitale domein moeten voldoen aan de normen die zijn gesteld in de Erfgoedwet en de Regeling beheer rijkscollectie. Deze normen hebben van oorsprong betrekking op het beheer van fysieke collecties, maar zijn onverminderd ook van toepassing op het in 'goede staat' houden van digitale objecten in de collectie, het beheer van digitale informatie in de geautomatiseerde registratie- en documentatiesystemen en het langs digitale weg bevorderen van de toegankelijkheid van de collectie.

De digitale transitie stelt niet alleen de museale beheerders voor nieuwe vragen, ook de Inspectie moet zich in haar toezicht met deze ontwikkeling verstaan. Daarom ziet de Inspectie aanleiding voor een verkennend onderzoek naar de duurzame digitale toegankelijkheid van de collecties en de collectiegerelateerde informatie waarvoor de museale beheerders van de rijkscollectie zorgdragen.

Het onderzoek

Onderwerp

Dit rapport is het resultaat van een verkennend onderzoek naar de duurzame digitale toegankelijkheid van de rijkscollectie. In dit verkennend onderzoek heeft de Inspectie zich geconcentreerd op verschillende aspecten van het beheer van digitale collecties en digitale collectiegerelateerde informatie.

Methode

De verkenning is uitgevoerd door het voeren van gesprekken met alle 37 museale beheerders van de rijkscollectie. De gesprekken vonden plaats aan de hand van een vragenlijst die vooraf werd toegestuurd. Daarnaast raadpleegde de Inspectie schriftelijke informatie uit openbare en interne bronnen zoals publicaties en websites van musea en interne stukken die voorafgaand aan of na afloop van het gesprek aan de Inspectie werden toegestuurd. De aan de hand van het gesprek ingevulde vragenlijst werd door de Inspectie ter verificatie aan de beheerder voorgelegd en daarna als gespreksverslag vastgesteld.

Context van het onderzoek

De digitale transitie in het erfgoedveld wordt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) actief ondersteund. Zo maken investeringen in verdere digitale toegankelijkheid deel uit van het in 2018 vastgestelde cultuurbeleid van de minister van OCW, *Cultuur in een open samenleving*¹. Onder meer startte in 2019 het Intensiveringsprogramma Digitaal Erfgoed. Doel was de toegankelijkheid en het gebruik van digitaal erfgoed te vergroten, met bijzondere aandacht voor de behoeften van verschillende gebruikersgroepen. Ook presenteerde de toenmalige minister van OCW in 2021 de nieuwe Nationale Strategie Digitaal Erfgoed.

In opdracht van het ministerie van OCW wordt de voortgaande digitalisering binnen het erfgoedveld met tussenpozen in kaart gebracht, het meest recent in het rapport *Stand van het Nederlands digitaal erfgoed 2021, 1-meting naar aanleiding van het Intensiveringsprogramma 2019-2021*². Deze en eerdere, soortgelijke rapportages betreffen het erfgoedveld als geheel en leggen een sterk accent op de beschikbaarheid en het gebruik van digitaal erfgoed.

De Inspectie richt zich in deze verkenning op de voor haar specifieke doelgroep van onder toezicht staande museale beheerders van de rijkscollectie (zie bijlage). Centraal staan de in de Erfgoedwet gereguleerde beheeraspecten. In aanvulling op de toegankelijkheid en het gebruik van digitaal erfgoed ligt daardoor het accent in deze verkenning vooral ook op duurzaam beheer en behoud van digitale museale collecties en collectiegerelateerde informatie.

Enkele begrippen

Digitaal erfgoed wordt gewoonlijk onderscheiden in born digital erfgoed, gedigitaliseerd erfgoed en digitale informatie over erfgoed. Onder de verzamelnaam 'digitaal beheer' hanteert de Inspectie in deze verkenning enkele specifieke begrippen langs de lijnen van hoofdstuk 2 van de Erfgoedwet:

- digitale collectie: objecten die langs digitale weg tot stand zijn gekomen en die als museale cultuurgoederen van de staat in de collectie van een museale beheerder zijn opgenomen;
- digitale registratie: het digitale collectieregistratiesysteem en de gegevens die daarin zijn opgenomen;
- digitale documentaire informatie: achtergrondinformatie, zowel 'born digital' als naderhand gedigitaliseerd, die de collectie van nadere context voorziet, zoals verwervings- en restauratiedossiers of wetenschappelijke onderzoeksgegevens;
- digitale toegankelijkheid: het langs digitale weg ontsluiten en beschikbaar stellen van de collectie en informatie over de collectie, inclusief het digitaliseren van fysieke collecties.

In de praktijk kunnen zich overigens dwarsverbanden voordoen: de collectieregistratie bevat veelal ook documentaire informatie en een digitale reproductie van een fysiek cultuurgoed kan zowel de toegankelijkheid dienen als een documentaire functie hebben.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/03/12/cultuur-in-een-open-samenleving>

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/12/22/stand-van-zaken-van-het-nederlands-digitaal-erfgoed-2021>

Leeswijzer

Na de belangrijkste conclusies en aanbevelingen in hoofdstuk 1 komen in een aantal hoofdstukken verschillende aspecten van het beheer van digitale collecties en collectiegerelateerde informatie aan de orde. Hoofdstuk 2 gaat in op enkele randvoorwaardelijke aspecten, zoals beleid, strategie en organisatie. De hoofdstukken 3 tot en met 6 betreffen aspecten rond het praktische beheer van digitale collecties en collectiegerelateerde informatie, namelijk de aard en het beheer van digitale collecties, de digitale registratie, de digitale documentaire informatie en de digitale toegankelijkheid. In de bijlage staat het overzicht van de geraadpleegde museale beheerders.

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Conclusies

Beleid, strategie en organisatie.

Museale beheerders zijn vrijwel zonder uitzondering actief bezig met digitalisering, gebruik makend van de technische mogelijkheden die zich aandienen. De ontwikkeling van planmatig beleid houdt daarmee geen gelijke tred. Het ontbreekt vrij vaak aan uitgewerkte, integrale informatie-, digitaliserings- en duurzaamheidsstrategieën voor de langere termijn.

Het opstellen van planmatig beleid rond de digitale transitie is geen expliciete verplichting op basis van de Erfgoedwet.

De beheerders die beschikken over uitgewerkt beleid rond de digitale transitie hebben de uitvoering daarvan vaker geborgd door expliciete toewijzing van taken, verantwoordelijkheden en middelen. Beheerders kunnen er baat bij hebben als zij zich bij het formuleren en uitwerken van het planmatig beleid laten ondersteunen door externe adviseurs. Onderlinge samenwerking bij de ontwikkeling van beleid lijkt niet regelmatig voor te komen.

Beheerders die in mindere mate beleid hebben vastgesteld ervaren vaker een gebrek aan voldoende kennis, kunde en middelen voor het voeren van effectief beleid, zeker op de langere termijn. Enkele beheerders ervaren acute knelpunten; in sommige gevallen komt een ondergrens in zicht, bijvoorbeeld als het gaat om het actueel houden van een registratiepakket of het inrichten van een digitaal archief. Bij een steeds intensiever wordend digitaal beheer houdt dit op de langere termijn een potentieel risico in.

Regelmatig komt het voor dat instellingen niet beschikken over de ondersteuning waaraan zij behoefte hebben. Zij maken niet altijd gebruik van elkaars expertise, ervaringen en netwerken of van bestaande voorzieningen van bijvoorbeeld het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) of de provinciale erfgoedcoaches. Een enkele instelling gaf aan dat de aangeboden producten en diensten niet altijd aansluiten op de specifieke behoefte.

Het beheer van 'born digital' collectieonderdelen.

Binnen de totale rijkscollectie is nog maar een fractie van de museale cultuurgoederen van digitale oorsprong. Tussen individuele beheerders bestaan grote verschillen: enkele instellingen beheren relatief omvangrijke digitale collecties.

Vooraf voor instellingen die maar een beperkt aantal digitale objecten beheren, geldt dat zij niet altijd specifieke maatregelen hebben getroffen voor het duurzaam beheer daarvan. Vooral wanneer digitale objecten zijn opgeslagen op fysieke dragers zoals CD-ROM's, DVD's of USB-sticks bestaat een risico dat digitale cultuurgoederen verloren gaan of niet meer toegankelijk zijn.

De wettelijke normen voor het behoud van museale cultuurgoederen van de staat zijn niet toegesneden op het behoud van digitale objecten.

Digitale collectieregistratie.

De digitaliseringsgraad van de collectieregistratie is hoog. Het collectieregistratiesysteem ontwikkelt zich steeds meer van een database met objectgegevens tot het centrale informatiesysteem waarvandaan alle informatie over de collectie wordt ontsloten.

Het actueel houden van de registratiesoftware is een structureel aandachtspunt. Het van tijd tot tijd doorvoeren van de noodzakelijke updates kan aanzienlijke inspanningen en kosten met zich meebrengen. Extra aandacht is vereist wanneer aan een systeem maatwerk aanpassingen zijn gedaan.

Digitale documentatie.

Documentaire informatie is in toenemende mate digitaal van aard. Niet alleen omdat veel informatie tegenwoordig digitaal wordt opgemaakt, ook omdat instellingen oudere, analoge informatie digitaliseren. Daarnaast leveren nieuwe onderzoeksmethoden soms grote hoeveelheden gegevens op.

Het komt voor dat de digitale documentatie versnipperd is opgeslagen, soms ook op persoonlijke schijven. Dit geeft het risico dat digitale documentatie verloren gaat of niet meer goed teruggevonden kan worden.

Digitale toegankelijkheid.

Om de collectie langs digitale weg toegankelijk te maken, houden veel beheerders zich actief bezig met het digitaliseren en digitaal ontsluiten van de collectie. Het ontsluiten van gedigitaliseerde collecties wordt regelmatig bevorderd door het aangaan van onderlinge samenwerkingsverbanden of deelname aan de Collectie Nederland³. Daarentegen ervaren beheerders ook belemmeringen, vooral in de sfeer van gebruiks- en auteursrechten. Mede vanwege nieuwe gebruiks- en onderzoeksmethoden kan het belang van de gedigitaliseerde collectie dat van een 'gewone' reproductie ontstijgen.

1.2. Aanbevelingen aan de beheerders

1. Planmatig beleid.

Om de duurzame toegankelijkheid van digitale collecties en collectiegerelateerde digitale informatie op de langere termijn te waarborgen, dient elke museale beheerder te beschikken over planmatig beleid ten aanzien van de digitale transitie. In dit beleid dienen strategieën te zijn uitgewerkt met betrekking tot het verzamelen, verwerken en duurzaam beschikbaar houden van digitale collectieonderdelen en collectiegerelateerde informatie. Het beleid dient inzicht te geven in de mate waarin de instelling beschikt over de technische en organisatorische voorzieningen die nodig zijn om het beleid uit te voeren en geeft zonodig aan hoe deze voorzieningen worden gerealiseerd.

³ <https://www.collectienederland.nl>

Ondersteuning en samenwerking.

Maak bij het ontwikkelen en uitvoeren van planmatig beleid rond de digitale transitie gebruik bestaande voorzieningen en/of zoek de samenwerking met relevante andere musea of instellingen.

2. Het gebruik van fysieke dragers.

Er dient zoveel mogelijk te worden afgezien van het gebruik van fysieke dragers als USB-sticks, DVD's of CD-ROM's voor structurele opslag van digitale cultuurgoederen – of, wat dat aangaat, digitale collectiegerelateerde informatie in het algemeen. Zorg ervoor, ook als de fysieke drager zelf van zodanig belang is dat deze bewaard dient te blijven, dat ten minste een exemplaar van het digitale object ook is opgeslagen in een netwerkomgeving die structureel wordt onderhouden.

3. Centraal opslaan van digitale informatie.

Drag er zorg voor dat digitale collectiegerelateerde informatie centraal wordt opgeslagen of ten minste centraal wordt ontsloten.

1.3. Aanbevelingen aan de staatssecretaris van OCW

1. Moderniseer de Erfgoedwet, die momenteel wordt geëvalueerd, opdat deze meer is toegesneden op het beheer van digitale collecties en collectiegerelateerde informatie. Daarbij is vooral te denken aan de normering van planmatig beleid en het beheer en de toegankelijkheid van digitale en gedigitaliseerde cultuurgoederen en collectiegebonden informatie. Overweeg aansluiting te zoeken bij het wetsvoorstel voor de Archiefwet 2021 en de vigerende Archiefregeling, die al wel meer zijn toegesneden op het beheer van digitale informatie.
2. Bezie of de bestaande ondersteunende voorzieningen, zoals bijvoorbeeld aangeboden door Digitaal Erfgoed Nederland (DEN), het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) of de provinciale digitaal-erfgoed-coaches, voldoende worden benut en/of voldoende aansluiten bij de behoefte aan ondersteuning.

2. Beleid, strategie en organisatie

2.1. Waar gaat het om?

In dit hoofdstuk komen visie, beleid en organisatie met betrekking tot duurzame digitale toegankelijkheid van de rijkscollectie aan de orde. Het gaat daarbij om de doelen die de instellingen zich stellen met betrekking tot de duurzame digitale toegankelijkheid, de wijze waarop de gestelde doelen worden gerealiseerd en de manier waarop het beheer van digitale middelen en digitale informatie is georganiseerd.

2.2. Beleid en strategie

De beleidsontwikkeling rond de digitale transitie loopt in veel instellingen achter bij de inzet in de praktijk van allerlei digitale hulpmiddelen. Aspecten van digitalisering komen weliswaar regelmatig aan de orde in bijvoorbeeld een informatieplan, collectieplan of activiteitenplan. Minder dan de helft van de instellingen gaf aan in het beleid expliciet een overkoepelende strategie te hebben opgenomen voor het verzamelen, verwerken en duurzaam toegankelijk houden van digitale informatie op langere termijn.

Vooral grotere instellingen en instellingen met een belangrijke onderzoeks- of documentaire taak beschikken vaker over uitgewerkt beleid rond de digitale transitie en hebben de uitvoering daarvan vaker geborgd door toewijzing van taken, verantwoordelijkheden en middelen. Maar ook onder de kleinere instellingen zijn er die ambities hebben geformuleerd en een planmatige aanpak hebben ontwikkeld om deze te realiseren. In enkele gevallen hebben zij externe adviseurs ingeschakeld om deze ontwikkeling mee vorm te geven en te ondersteunen.

In andere instellingen komt het voor dat het beleid in mindere mate is uitgewerkt. De toepassing van digitale middelen verloopt dan meer praktijkgestuurd. Het zijn vooral deze instellingen die vaker een gebrek aan kennis en beschikbare middelen ervaren, en die vaker aangaven behoefte te hebben aan gerichte ondersteuning. Enkele instellingen gaven aan ook acute knelpunten te ervaren, bijvoorbeeld als het gaat om het bij de tijd houden van een registratiepakket of het inrichten van een digitaal archief.

Ook instellingen die op dit moment geen acute knelpunten ervaren, gaven regelmatig aan enkele knelpunten te zien voor de langere termijn. De technische mogelijkheden in het digitale domein ontwikkelen zich nog steeds in hoog tempo. De opkomst van 'born digital' informatie en de digitalisering van analoge documentatie en fysieke collecties zorgen voor een snel toenemende hoeveelheid te beheren informatie. Het beheer daarvan legt ook in toenemende mate een beslag op de beschikbare personele en financiële middelen, naast het voortdurende beheer van de fysieke collecties. Daarbij wees een enkele instelling erop dat digitalisering van fysieke collecties of collectiegerelateerde informatie vaak projectmatig

gefinancierd wordt, terwijl het duurzaam bewaren van de resulterende data een structurele inspanning vraagt.

Dit leidt voor sommige instellingen tot onzekerheid hoe lang de momenteel aanwezige kennis, kunde en middelen toereikend zullen zijn om komende digitaliseringsvraagstukken het hoofd kunnen bieden. Enkele beheerders gaven aan nu nog uit de voeten te kunnen, maar te twijfelen aan de mogelijkheden op de langere termijn als het digitale beheer verder intensiveert door voortschrijdende technologische ontwikkeling en toenemende hoeveelheden digitale gegevens. Enkele beheerders gaven aan behoefte te hebben aan ondersteuning op maat om hierin verdere stappen te kunnen zetten.

Ondanks dat lang niet alle beheerders op dit moment beschikken over een uitgewerkt digitaliseringsstrategie voor de langere termijn, voelen zij vaak wel de noodzaak om op dit terrein beleid te ontwikkelen. Ongeveer de helft van de beheerders die aangaven niet te beschikken over uitgewerkt beleid op het gebied van digitalisering liet weten wel beleid in ontwikkeling te hebben. Enkele beheerders verwachtten het beleid op korte termijn te kunnen vaststellen.

2.3. Sturing op de uitvoering

Vooraf grotere tot middelgrote instellingen kunnen beschikken over gespecialiseerde medewerkers, soms zelfs afdelingen, die zich met digitalisering en digitaliseringsbeleid bezighouden. Veel van de andere instellingen zijn sterker afhankelijk van de inzet van een of enkele deskundige medewerkers of directieleden die vaak ook andere taken in hun pakket hebben. Enkele kleinere instellingen hebben externe adviseurs ingeschakeld die de digitalisering en de ontwikkeling van een digitaliseringsstrategie begeleiden. Van het inschakelen van externe deskundigen gaat merkbaar een positief effect uit op de ontwikkeling en uitvoering van een digitaliseringsstrategie.

Vooraf het technisch beheer van digitale systemen is door de meeste beheerders uitbesteed. Naast applicaties voor de bedrijfsvoering zoals e-mail- en documentmanagementsystemen gaat het om applicaties voor het uitvoeren van de museale taken, zoals registratie- en informatiesystemen, beeldbanken en websites. Slechts enkele van de meestal wat grotere instellingen, die beschikken over voldoende middelen en deskundigheid, hebben ervoor gekozen systemen volledig in eigen beheer te exploiteren. Wel komt het regelmatig voor dat een instelling het databeheer in eigen hand houdt. De extern beheerde applicatie, bijvoorbeeld een registratiesysteem of website, fungeert dan als gebruikersschil die toegang biedt tot gegevensbestanden die door de instelling zelf, op eigen servers, worden beheerd. Daarnaast zijn er instellingen die ook het technisch beheer van de data hebben uitbesteed. De leverancier van bijvoorbeeld een collectieregistratieprogramma beheert dan ook de gegevens op eigen servers.

Bij het gebruik van externe applicaties is het van belang dat gegevens niet worden 'opgesloten' in een bepaalde applicatie. Zo bleek het in een enkel geval lastig de in een webapplicatie opgeslagen gegevens veilig te stellen toen de applicatie werd uitgefaseerd en de betreffende internetpagina's offline gingen.

In het bijzonder voor de 'digitale veiligheidszorg' spelen externe leveranciers van bijvoorbeeld registratiepakketten en kantoorautomatisering vaak een belangrijke rol. Zij zijn het die verantwoordelijk zijn voor het veilig gebruik van de applicaties die zij aanbieden. Enkele beheerders hebben aangegeven al wel eens een bedreiging te hebben moeten afslaan. Tot ernstige verstoringen heeft dit niet geleid. Uit de gesprekken kwam wel naar voren dat de instellingen aandacht hebben voor informatiebeveiliging of het tegengaan van online bedreigingen ('cybersecurity'). Het inzichtelijk maken van de stand van zaken rond de digitale veiligheidszorg en de robuustheid van de maatregelen gaat de Inspectie de komende tijd monitoren.

2.4. Geen wettelijke norm voor 'digitaal' planmatig beleid

Museale beheerders hebben de wettelijke verplichting planmatig beleid vast te stellen, maar een verplichting tot het opstellen van beleid rond de digitale transitie maakt daar niet expliciet deel van uit. Op grond van artikel 2.10 lid 1 van de Erfgoedwet⁴ en artikel 2.7 van de Regeling beheer rijkscollectie⁵ zijn museale beheerders verplicht in algemene zin planmatig beleid vast te stellen rond het beheer en behoud van en veiligheidszorg voor de collectie. Voor zover de digitale transitie raakt aan deze aspecten kan worden gesteld dat het planmatig beleid op deze punten ook het digitale domein dient te omvatten. Bijvoorbeeld als het gaat om digitale collectieregistratie, het beheer van 'born digital' cultuurgoederen of 'cybersecurity'.

Het verdient hier alvast opmerking dat ook andere aspecten van 'digitaal museaal beheer' niet of nauwelijks in de Erfgoedwet of de Regeling beheer rijkscollectie zijn genormeerd. Ten aanzien van de administratie, waaronder zowel de collectieregistratie als de documentatie vallen, bepaalt artikel 2.2 lid 4 van de Regeling beheer rijkscollectie⁶ dat de beheerder deze zodanig bewaart dat deze duurzaam toegankelijk is. De toelichting maakt duidelijk dat het hier om zowel analoge als digitale informatie kan gaan. Maar in het algemeen zijn de wettelijke bepalingen toch vooral toegesneden op het beheer van fysieke collecties.

⁴ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0037521&hoofdstuk=2&paragraaf=2.2&artikel=2.10&z=2021-08-01&g=2021-08-01>

⁵ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0037533&hoofdstuk=2&paragraaf=2&artikel=2.7&z=2021-03-20&g=2021-03-20>

⁶ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0037533&hoofdstuk=2&paragraaf=1&artikel=2.2&z=2021-03-20&g=2021-03-20>

3. Digitale collectie

3.1. Waar gaat het om?

Digitale museale objecten zijn objecten die langs digitale weg tot stand zijn gekomen ('born digital') en langs digitale weg geraadpleegd kunnen worden. Te denken is aan bijvoorbeeld met een digitale camera gemaakte foto's, met behulp van de computer vervaardigde tekeningen of een computerprogramma dat onderdelen van een kunstwerk aanstuurt.

3.2. Omvang digitale rijkscollectie nog beperkt

Inmiddels heeft een ruime meerderheid van 24 museale beheerders digitaal vervaardigde objecten in de collectie. De omvang van deze digitale collecties loopt sterk uiteen. Ten opzichte van het aantal fysieke objecten in de rijkscollectie, dat in de miljoenen loopt, is het aantal digitale objecten alles bijeen nog zeer gering.

Veruit de grootste deel van de digitale objecten in de rijkscollectie bevindt zich in drie instellingen. Niet toevallig zijn dat instellingen met een meer hedendaags, documentair verzamelgebied: Filmmuseum EYE, Het Nieuwe Instituut en het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis (RKD). Films worden al langere tijd volledig digitaal geproduceerd, en ook de architecten- en kunstenaarsarchieven en -documentatie die Het Nieuwe Instituut en het RKD verzamelen omvatten in toenemende mate digitale documenten, foto's en tekeningen.

In vergelijking tot de digitale collecties van de drie grootste 'digitale collectie-beheerders' is het aantal digitale objecten in veel andere museale collecties beperkt. In een enkel geval omvat de collectie niet meer dan één digitaal object. Meestal gaat het vooral om digitale foto's en films in de collecties van historische musea waar het hedendaags verzamelen een van de accenten is. Daarnaast zijn in een aantal kunstcollecties video- en mediakunst en installaties met digitale componenten te vinden, of objecten waarvan digitale beeld- en/of geluidsfragmenten deel uitmaken.

3.3. Beheer van de digitale rijkscollectie

De digitale objecten die zich in de collectie bevinden, zijn bij de verwerving vrijwel altijd aangeleverd op fysieke dragers zoals CD-ROM's, DVD's of USB-sticks. In de meeste gevallen zetten museale beheerders de informatie van deze dragers over op een netwerkserver. Voor een groot deel maken zij daarbij gebruik van de bestaande interne netwerk- en opslagvoorzieningen (*network attached storage, NAS*). Naast of in plaats van eigen servers gebruiken museale beheerders ook wel opslag- en beheersvoorzieningen die door derden worden aangeboden (*digital asset management system, DAM*). Meestal gaat het daarbij om partijen die gespecialiseerde voorzieningen en diensten leveren en die zich voor een deel ook specifiek richten op de erfgoedsector. In een enkel geval wordt ook gebruik gemaakt van de clouddiensten

die de grote algemene technologiebedrijven aanbieden. Een enkele beheerder maakt voor de opslag van zeer grote hoeveelheden gegevens gebruik van magneetbanden die geautomatiseerd worden opgeslagen en beheerd in een 'datarobot'.

Meestal vertegenwoordigt de fysieke drager waarop de digitale objecten werden aangeleverd zelf geen bijzondere waarde. De drager wordt dan als vervangbaar gezien, en wordt ook niet altijd bewaard nadat de digitale objecten zijn overgezet. Dit kan anders zijn als de drager zelf van belang is, bijvoorbeeld omdat hij een samenhangend geheel vormt met andere objecten. In die gevallen kan het streven naar fysiek behoud van de drager een bewuste keuze zijn.

In enkele instellingen zijn digitale objecten aanwezig die niet in een netwerkstructuur zijn opgeslagen, maar alleen op een fysieke drager. Naast CD-ROM's, DVD's en USB-sticks gaat het om enkele harddisks en een stand-alone computer als dragers. Het opslaan van digitale objecten op fysieke dragers houdt risico's in. Aantasting of beschadiging van de drager kan ertoe leiden dat deze niet meer toegankelijk is of dat er gegevens verloren gaan. Een type drager dat in onbruik raakt kan bij gebrek aan geschikte afleesapparatuur ontoegankelijk worden.

3.4. Geen wettelijke 'digitale' behoudsnorm

De Erfgoedwet en de Regeling beheer rijkscollectie kennen geen specifieke bepalingen voor het duurzaam bewaren van digitale cultuurgoederen in de collectie. Op grond van artikel 2.1 van de Erfgoedwet⁷ geldt de algemene verplichting voor beheerders ervoor te zorgen dat museale cultuurgoederen in goede staat zijn. De uitwerking van deze verplichting is gericht op de materiële conditie van fysieke cultuurgoederen. Op grond van artikel 2.2 van de Regeling beheer rijkscollectie⁸ moeten beheerders zorgen voor passende bewaaromstandigheden. Daarbij zijn de zorg voor het juiste binnenklimaat en het tegengaan van stof en vervuiling belangrijke uitgangspunten om schade en aantasting tegen te gaan. Deze uitgangspunten lenen zich nog voor het in goede staat houden van de fysieke dragers waarop zich digitale objecten bevinden. Zij zijn echter niet gericht op de inhoud van de drager, de reeksen 'bits en bytes' die samen het eigenlijke digitale cultuurgoed vormen.

Het duurzaam bewaren van digitale cultuurgoederen – en, wat dat betreft, digitale informatie in het algemeen – brengt nieuwe risico's met zich mee. Niet alleen kan een digitaal bestand corrupt raken, waarmee het als verloren moet worden beschouwd. Ook kunnen dragers, bestandsformaten en benodigde software en afleesapparatuur in onbruik raken waardoor het digitale object niet meer, of niet meer in zijn oorspronkelijke vorm, toegankelijk is. Het tegengaan van deze risico's vraagt om de ontwikkeling van aangepaste beheersstrategieën.

⁷ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0037521&hoofdstuk=2&paragraaf=2.1&artikel=2.1&z=2021-08-01&g=2021-08-01>

⁸ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0037533&hoofdstuk=2&paragraaf=1&artikel=2.2&z=2021-03-20&g=2021-03-20>

4. Digitale registratie

4.1. Waar gaat het om?

Een volledige en geautomatiseerde registratie van museale voorwerpen vervult een centrale rol in het museale beheer. Niet alleen is de registratie essentieel voor het beheer doordat deze inzicht geeft in de omvang, de eigendomssituatie, de staat en de verblijfplaats van de collectie. De registratie is ook van belang voor het ontsluiten van contextuele gegevens over de collectie – de documentatie – en het voor het publiek toegankelijk maken daarvan.

4.2. Centraal informatiesysteem

Alle instellingen maken voor het registreren van de collectie gebruik van een volledig of vrijwel volledig geautomatiseerd registratiesysteem, zoals de Inspectie ook constateerde in haar rapport *Naar een verbeterde registratie van de rijkscollectie*.⁹ Naast de voorgeschreven gegevens die minimaal nodig zijn voor het beheer van de collectie, bevatten dergelijke informatiesystemen waardevolle aanvullende gegevens of verwijzingen naar gegevens die op andere plaatsen zijn opgeslagen. Te denken is aan conditie- en restauratiegegevens, onderzoeksdata, foto's of herkomstgegevens (zie hierover hoofdstuk 5). Daarnaast worden in toenemende mate gegevens uit het registratiesysteem rechtstreeks voor het publiek toegankelijk gemaakt (zie hoofdstuk 6). Het geautomatiseerde collectieregistratiesysteem ontwikkelt zich meer en meer tot het centrale informatiesysteem waarvandaan alle informatie over de collectie wordt ontsloten.

4.3. Intern en extern beheer

Voor het registreren van collecties maken beheerders vrijwel uitsluitend gebruik van speciaal daartoe op de markt gebrachte softwarepakketten. Het zelf ontwikkelen van applicaties met behulp van algemene databaseprogramma's komt slechts in een enkel geval voor om in een specialistische behoefte te voorzien.

In toenemende mate verzorgen de leveranciers van registratiesoftware het volledige technische beheer van de in het registratiesysteem opgenomen gegevens. De door het museum ingevoerde data worden in dat geval opgeslagen op de servers van de softwareleverancier, en zijn online toegankelijk voor het museum. Een instelling kan zo maximaal gebruik maken van de gespecialiseerde beheers- en veiligheidsvoorzieningen die de leverancier kan bieden.

Andere instellingen kiezen ervoor het beheer van de gegevens in eigen hand te houden. De ruwe gegevens worden dan op eigen servers bewaard terwijl het registratiesysteem vooral als 'gebruikersschil' fungeert om de gegevens te

⁹ <https://www.inspectie-oe.nl/toezichtvelden/collecties/publicaties/rapport/2022/02/15/rapport-naar-een-verbeterde-registratie-van-de-rijkscollectie>

ontsluiten en te presenteren. In deze situatie kan een instelling de ruwe gegevens altijd rechtstreeks te benaderen, ook bij een storing in het functioneren de registratiesoftware. Ook kan het makkelijker zijn om over te stappen naar een andere leverancier.

Ongeacht de gekozen beheersconstructie is het van belang dat een instelling voldoende financiële en personele middelen reserveert om het registratiesysteem up-to-date te houden. Software wordt niet tot in lengte van jaren ondersteund. In een enkel geval is gebleken dat instellingen die lang een bepaalde versie van een registratiepakket blijven gebruiken op een zeker moment worden geconfronteerd met een onvermijdelijke overstap naar een nieuwe versie. Op zo'n moment kan het doorvoeren van een update extra inspanningen en kosten met zich meebrengen.

4.4. Beperkte wettelijke normering van de registratie

Op grond van artikel 2.2 lid 1 van de Regeling beheer rijkscollectie¹⁰ dient uit de registratie de actuele juridische status, standplaats en staat van de cultuurgoederen te blijken en moet de registratie de identificatie van de cultuurgoederen mogelijk maken. Deze vereisten zijn opgesteld met het oog op de functie van de registratie voor het dagelijks beheer van de collectie. Zij bestrijken daarmee slechts een deel van de functionaliteit van de registratie, zeker gezien de plaats die de registratie inneemt in het digitale domein.

¹⁰ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0037533&hoofdstuk=2&paragraaf=1&artikel=2.2&z=2021-03-20&g=2021-03-20>

5. Digitale documentatie

5.1. Waar gaat het om?

Bij de museale documentatie gaat het om informatie over de collectie. Het betreft zowel gegevens die nodig zijn voor het dagelijks beheer van de collectie als ook verdere achtergrondinformatie over de collectie die voor het uitvoeren van de museale taken relevant is. Het gaat om een grote verscheidenheid aan gegevens, van verwervings- en bruikleendossiers en restauratie- en conserveringsverslagen tot wetenschappelijke onderzoeksgegevens en bijzondere gebruiksvoorschriften voor collectieonderdelen. De documentatie, zowel analoog als digitaal, wordt samen met de registratie gerekend tot de door een museale beheerder bij te houden administratie.

5.2. Van analoog naar digitaal

Digitale documentaire informatie is in elke instelling aanwezig. Zo is over de meer recente verwervingen in elke instelling wel digitale (e-mail)correspondentie beschikbaar. Ook voor bijvoorbeeld conserverings- en restauratierapporten is de digitale vorm gemeengoed. Enkele instellingen, vooral met een belangrijke onderzoekstaak, beschikken in toenemende mate over grote hoeveelheden digitale onderzoeksdata die het resultaat zijn van de inzet van nieuwe onderzoekstechnieken.

Ondanks de toenemende digitalisering bestaat de documentaire informatie nog altijd voor een belangrijk deel uit op papier vastgelegde gegevens. In een groot deel van de instellingen worden de historische gegevens in de papieren documentatiesystemen nog veelvuldig geraadpleegd, bijvoorbeeld bij het doen van wetenschappelijk onderzoek of het voorbereiden van tentoonstellingen. Een enkele beheerder gaf aan dat de slijtage door gebruik van informatie op papier een belangrijke reden is voor het digitaliseren van papieren dossiers.

Instellingen gaan op uiteenlopende wijze om met digitalisering achteraf van bestaande, analoge documentaire informatie. Een meerderheid heeft de analoge documentatie inmiddels in aanzienlijke mate of in ieder geval voor een deel gedigitaliseerd. Een aantal andere instellingen heeft de analoge documentatie op dit moment in beperkte mate gedigitaliseerd. Verdergaande digitalisering van de documentatie geldt voor hen niet altijd als prioriteit. Hiervoor worden verschillende redenen opgegeven. De meeste instellingen geven aan dat de huidige digitaliseringsgraad aan de behoefte voldoet. Enkele instellingen geven aan wel belang te hechten aan digitalisering, maar op dit moment niet te beschikken over de daarvoor benodigde capaciteit.

5.3. Beheer van de digitale documentatie

De digitale documentatie over een bepaald object wordt in een aantal gevallen op verschillende plekken bewaard. Zo kunnen onderzoeksgegevens in beheer zijn bij de conservatoren, conserveringsrapporten bij de restaurator en verwervingsgegevens bij de registrar of in het museale archief. Soms is de documentatie verspreid opgeslagen in verschillende systemen, zoals (afdelings-)netwerkschijven, document-managementsystemen of, in sommige gevallen, op persoonlijke schijven.

De informatie wordt, ook als deze op verschillende plekken wordt bewaard, veelal ontsloten aan de hand van het inventarisnummer van het betreffende object. In het geval van digitale informatie is de documentatie soms rechtstreeks gekoppeld aan of toegankelijk vanuit het betreffende objectrecord in het digitale collectieregistratiesysteem. Het belang van het collectieregistratiesysteem als centraal ontsluitingsmiddel neemt daardoor toe. Dit is in het bijzonder het geval als digitale documenten niet volgens een eigen ordening zijn opgeslagen maar alleen toegankelijk zijn via een identificatiecode. Een dergelijke code hoeft uit niet meer te bestaan dan een cijferreeks zonder enige verdere betekenis, aan de hand waarvan de koppeling met de registratie wordt gemaakt. Het centrale registratiesysteem is dan feitelijk nog de enige toegangsweg tot de documentaire informatie. Een dergelijke directe koppeling met of verwijzing naar de documentatie is er niet altijd. Om de informatie over een bepaald object bij elkaar te brengen, moet dan op verschillende plaatsen of in verschillende systemen worden gezocht.

6. Digitale toegankelijkheid

6.1. Waar gaat het om?

Om langs digitale weg toegang tot de collectie te bieden is digitalisering van fysieke collecties een belangrijk middel. Onder de gedigitaliseerde collectie wordt in dit rapport verstaan de met digitale middelen vervaardigde reproducties van fysieke collectieonderdelen. Het kan gaan om eenvoudige objectfoto's, maar ook om hoogwaardige reproducties zoals scans op hoge resolutie of 3D-scans.

6.2. Digitalisering van fysieke collecties

Van grote delen van de rijkscollectie zijn digitale afbeeldingen beschikbaar voor registratie- en identificatiedoeleinden; in veel instellingen is de collectie geheel of nagenoeg geheel gefotografeerd zoals de Inspectie ook constateerde in haar rapport *Naar een verbeterde registratie van de rijkscollectie*.¹¹ Niet altijd zijn deze afbeeldingen ook voor het publiek digitaal toegankelijk gemaakt, bijvoorbeeld omdat de afbeeldingen daarvoor van onvoldoende kwaliteit zijn.

De inzet van nieuwe technieken maakt het in toenemende mate mogelijk digitale reproducties te vervaardigen die geschikt zijn om de collectie op nieuwe manieren te ontsluiten en beschikbaar te stellen. Hierbij is bijvoorbeeld te denken aan fotografie in ultrahoge resolutie, of aan CT- of 3D-scans van objecten. Dergelijke reproducties kunnen niet alleen belangrijk zijn voor publieks- of tentoonstellingsdoelen. Ook wetenschappelijk onderzoek kan in sommige gevallen plaatsvinden aan de hand van de gedigitaliseerde collectie. Digitale gegevens kunnen worden ontsloten, onderzocht en gebruikt op manieren die met een fysieke collectie niet mogelijk zijn.

Om deze reden gaven enkele beheerders aan dat het belang van de gedigitaliseerde collectie inmiddels in een aantal gevallen het belang van de fysieke collectie evenaart, ook al gaat het bij de gedigitaliseerde collectie niet om authentieke cultuurgoederen. Soms speelt ook mee dat fysieke collectieonderdelen dermate kwetsbaar zijn dat eigenlijk alleen het gedigitaliseerde exemplaar nog voor raadpleging in aanmerking komt, bijvoorbeeld in het geval van kwetsbare documenten of filmbanden.

6.3. Digitale toegankelijkheid

Het vergroten van de digitale beschikbaarheid en toegankelijkheid van de collectie is de belangrijkste reden om collecties verdergaand te digitaliseren. Instellingen richten zich daarbij zowel om het brede publiek als om specifieke doelgroepen. Zo kan in sommige gevallen ook wetenschappelijk onderzoek aan de collectie volledig op afstand plaatsvinden. Een aantal instellingen heeft ervoor gekozen zich in de

¹¹ <https://www.inspectie-oe.nl/toezichtvelden/collecties/publicaties/rapport/2022/02/15/rapport-naar-een-verbeterde-registratie-van-de-rijkscollectie>

eerste plaats te richten op het actief voor het publiek ontsluiten van de kerncollectie, of het in meer detail presenteren van een aantal topstukken.

Een ruime meerderheid van de instellingen heeft de gehele of nagenoeg gehele collectie digitaal publiekelijk toegankelijk gemaakt. In veel gevallen gebeurt dat door gegevens uit het collectieregistratiesysteem online ter beschikking te stellen, al dan niet voorzien van afbeeldingen. Door koppeling van digitale gegevens uit de eigen collectieregistratie en documentatie en externe bronnen ontstaan ook nieuwe mogelijkheden tot contextualisering van collectieonderdelen.

Naast de eigen website gebruiken veel beheerders ook een verscheidenheid aan andere digitale kanalen om de collectie en collectiegerelateerde informatie toegankelijk te maken, bijvoorbeeld via portals als collectienederland.nl en thematische websites. Zo is de website vangoghworldwide.org een samenwerkingsverband van het RKD, het Van Goghmuseum en het Kröller-Müller Museum, en neemt een aantal instellingen met maritieme collecties deel aan maritiemdigitaal.org. Daarnaast zijn instellingen actief op sociale media, of bieden zij collectiegerelateerde apps aan.

Om de vindbaarheid en uitwisselbaarheid van de beschikbare informatie te bevorderen heeft een aantal instellingen het aanbieden van collectiegegevens als Linked Data of Linked Open Data voorbereid of heeft dit in voorbereiding. De daadwerkelijke toepassing van Linked Data of Linked Open Data is echter in de praktijk nog beperkt.

Wat betreft de ontsluiting en het beschikbaar stellen van gedigitaliseerde collecties werden gebruiks- en auteursrechten als belemmering genoemd.

6.4. Geen specifieke normering van digitale toegankelijkheid

De Erfgoedwet en de Regeling beheer museale collecties bevatten geen specifieke bepalingen over de ontsluiting en het beheer van gedigitaliseerde collecties. In de toelichting bij art. 2.2 lid 1 van de Regeling beheer museale collecties wordt gewezen op het feit dat identificatie van objecten in de registratie mogelijk moet zijn "bijvoorbeeld door middel van (...) een digitale afbeelding van het object".¹² Daarnaast draagt het beschikbaar stellen van gedigitaliseerde collecties bij aan de algemene inspanningsverplichting die de beheerders op grond van artikel 2.2 lid 1 van de Erfgoedwet¹³ hebben om de toegankelijkheid van de collecties te bevorderen.

¹² <https://zoek.officiëlebevestigingen.nl/stcrt-2016-1220.html>

¹³ <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0037521&hoofdstuk=2&paragraaf=2.1&artikel=2.2&z=2021-08-01&g=2021-08-01>

Bijlage

Overzicht van geraadpleegde museale beheerders

Huis van het boek
Museum Catharijneconvent
Museum Slot Loevestein
Rijksmuseum Twenthe
Rijksmuseum Amsterdam
Belasting & Douane Museum
Mauritshuis
Teylers Museum
Het Nieuwe Instituut
RKD Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis
Stichting Koninklijke Defensiemusea
Kröller-Müller Museum
Nederlands Fotomuseum
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Zuiderzeemuseum
Literatuurmuseum
Van Gogh Museum
Eye Filmmuseum
Joods Historisch Museum
Het Scheepvaartmuseum
Nationaal Museum van Wereldculturen
Museum Boerhaave
Museum De Gevangenpoort
Erfgoedpark Batavialand
Het Muiderslot
Museum Huis Doorn
Nationaal Glasmuseum
Naturalis Biodiversity Center
Rijksmuseum van Oudheden
Museum Bronbeek
Paleis het Loo
Nederlands Openlucht Museum
Keramiekmuseum Princessehof
De Nederlandse Bank

